

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

એસોસિયેટ ટેનર્સ વિજિયાનગ્રામ, એ. પી.

વિરુદ્ધ

વાણિજ્યિક કરવેરા અધિકારી, વિજિયાનગ્રામ, આંધ્રપ્રદેશ અને અન્ય.

માર્ચ ૧૮, ૧૯૮૬

[આર.એસ.પાઠક અને સબ્યસાચી મુખર્જી, ન્યાયમૂર્તિશ્રી]

આંધ્રપ્રદેશ સામાન્ય વેચાણવેરો કાયદો, ૧૯૫૭ ત્રીજી અનુસૂચિની વસ્તુ ૯(બી) શું ગેરબંધારણીય અને રદબાતલ છે અને ભારતના બંધારણની કલમ-૧૪ અને ૩૦૪(એ)નું ઉલ્લંઘન કરે છે કે શું કેન્દ્રીય વેચાણવેરો કાયદો કેન્દ્રીય વેચાણવેરો અધિનિયમ હેઠળ લાગુ કરી શકાય છે અથવા વસૂલ કરી શકાય છે.

આંધ્રપ્રદેશ જનરલ સેલ્સ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૫૭ની ત્રીજી અનુસૂચિની આઈટમ ૯(બી) હેઠળ, જ્યારે રાજ્યમાં ઉત્પાદક દ્વારા ઉત્પાદક દ્વારા ખરીદીના સમયે અને અન્ય તમામ કિસ્સાઓમાં રાજ્યમાં ખરીદી કરનાર છેલ્લા વેપારી દ્વારા ખરીદીના સમયે, ચામડાં અને ચામડાં (જે બિન-ચામડાં અને ચામડાં તરીકે કરને આધિન ન હતા) ખરીદવામાં આવે ત્યારે,

રૂપિયામાં ૨ પૈસાના દરે ગણવામાં આવતા ટર્નઓવર પર વેચાણ વેરો ચૂકવવા પાત્ર હતો.આંતરરાજ્ય વેચાણ વેરાના સંદર્ભમાં કેન્દ્રીય વેચાણ વેરો પણ કેન્દ્રીય વેચાણ વેરો અધિનિયમ હેઠળ વસૂલવામાં આવતો હતો.

અપીલકર્તા એ.પી.રાજ્યમાં કાચી ચામડીઓ અને ચામડીઓ ખરીદે છે, અને મોટાભાગે આંતર-રાજ્ય વેપાર દરમિયાન આવા ચામડાની ચામડીઓ વેચવા માટે વપરાય છે.પ્રથમ પ્રતિવાદીએ ૩૦મી જાન્યુઆરી, ૧૯૬૯ના તેમના આદેશ દ્વારા અપીલકર્તાઓના આંતર-રાજ્ય વેચાણનું મૂલ્યાંકન રૂ.૧૬,૨૩,૧૯૪.૨૯/- અને રૂ.૪૮,૬૯૫.૮૨/- કેન્દ્રીય અધિનિયમ હેઠળ કાચા ચામડાની સ્થાનિક ખરીદીનું ટર્નઓવર રૂ.૭,૯૨,૫૮૫/- અને રૂ.૨૩,૭૭૭.૬૬/- પણ વસૂલવામાં આવ્યો હતો.તેથી, અપીલકર્તાએ એપી હાઈકોર્ટમાં રિટ પિટિશન નંબર ૩૪૬૪/૭૧ દાખલ કરી હતી, જેમાં જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું કે (૧) કેન્દ્રીય વેચાણવેરાના કાયદા હેઠળ ટેન કરેલા ચામડાના આંતર-રાજ્ય વેચાણ પર કોઈ કર વસૂલ કરી શકાતો નથી અથવા તે વસૂલવામાં આવતો નથી, જેને પહેલેથી જ બિન-ટેન કરેલા તબક્કે કર ચૂકવવો પડ્યો છે.ઉચ્ચ અદાલતે રિટ પિટિશનને ફગાવી દીધી છે, અપીલકર્તા વિશેષ રજા દ્વારા અપીલમાં આવ્યો છે.

અપીલને નકારી કાઢીને, કોર્ટે,

ઠેરવ્યું: ૧.૧ જ્યારે કરવેરાનો કાયદો આચાતી ચીજવસ્તુઓ પર કરવેરાના દર લાદતો ન હતો, જે ઉત્પાદિત અથવા ઉત્પાદિત ચીજવસ્તુઓ પર કરવેરાના દરથી અલગ હતો, ત્યારે કલમ-૩૦૪ લાગુ પડતી ન હતી.જ્યાં સુધી દર સમાન હતો, ત્યાં સુધી કલમ-૩૦૪

સંતોષાઈ હતી.જ્યારે દર લાગુ કરવામાં આવે છે ત્યારે પરિણામી કર થોડો વધારે હોઈ શકે છે પરંતુ તે બંધારણની કલમ ૩૦૪ દ્વારા ધ્યાનમાં લેવામાં આવેલી સમાનતાની કલમનું ઉલ્લંઘન કરતું નથી.તાત્કાલિક કિસ્સામાં, કર સમાન દરે હોવાથી, કલમ-૩૦૪(એ) નારાજ નથી.

[૯૭૫ જી-એચ]

રતનલાલ એન્ડ કંપની એન્ડ અનધર વર્સીસ ધ એસેસિંગ ઓથોરિટી એન્ડ અનધર,
[૧૯૬૯] ૨ એસ.સી.આર.૫૪૪ એ ચર્ચા કરી અને અરજી કરી.

૧.૨ રાજ્ય અધિનિયમ દ્વારા વસૂલાત કેન્દ્રીય અધિનિયમની યોજના સાથે સુસંગત છે. કેન્દ્રીય અધિનિયમની કલમ-૮ની પેટા-કલમ (૨) દ્વારા, કોઈપણ વેપારી દ્વારા તેના ટર્નઓવર પર ચૂકવવાપાત્ર કર, જ્યાં સુધી તેના કોઈપણ ભાગનું ટર્નઓવર પેટા-કલમ (૧) હેઠળ ન આવતા આંતર-રાજ્ય વેપાર અથવા વાણિજ્ય દરમિયાન માલના વેચાણ સાથે સંબંધિત છે, તે કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૨)માં નિર્દિષ્ટ દર પર રહેશે.આ માલ કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) માં આવતો નથી.[૯૭૬ સી-ડી]

કરવેરા લાદવાની અસર જુદા જુદા ડીલરો પર અલગ અલગ રીતે કામ કરી શકે છે, એટલે કે જેઓ આયાતી ટેન માલનો ઉપયોગ કરે છે અને જેઓ તેને સ્થાનિક રીતે ખરીદે છે અને તેને સ્થાનિક રીતે ટેન કરે છે અને પછી આંતર-રાજ્ય વેચાણ દરમિયાન વેચાણ કરે છે.પરંતુ તે અસર સીધી ઊભી થાય છે અથવા કરવેરા લાદવાની તાત્કાલિક અસર તરીકે ન કહી શકાય.તેથી બંધારણની કલમ ૩૦૪(એ)ના ઉલ્લંઘનનો કોઈ પ્રશ્ન ન હોઈ શકે.

[૯૭૭ સી-ઈ]

૧.૩ આ કેસ કેન્દ્રીય કાયદાના અમલીકરણમાં લાદવામાં આવ્યો હતો. બંધારણની કલમ-૩૦૪ હેઠળ સંસદ પર કોઈ પણ કર લાદવા પર પ્રતિબંધ નથી.બંધારણની કલમ-૩૦૪ દ્વારા મૂકવામાં આવેલ પ્રતિબંધ રાજ્યની વિધાનસભા પર હતો.

[૯૭૭ ઇ-એફ]

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડિક્શન:૧૯૭૪ની સિવિલ અપીલ નંબર ૧૩૪૫ (એનટી).

૧૯૭૧ની રિટ પિટિશન નંબર ૩૪૬૪માં આંધ્ર પ્રદેશ હાઈકોર્ટના ૧૪ ડિસેમ્બર, ૧૯૭૨ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તા માટે ડી.પી.મુખર્જી અને જી.એસ.ચેટર્જી.

પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને ૨ માટે કે. રામ કુમાર.

પ્રતિવાદી નંબર ૩ માટે અનિલ દેવ સિંહ, સુશ્રી હલીદા ખાતૂન અને સી.વી.સુબ્બા રાવ.

અદાલતનો ચુકાદો સબ્યસાચી મુખર્જી,ન્યાયમૂર્તીશ્રીએ આપ્યો.

વિશેષ રજા દ્વારા આ અપીલ ૧૯૭૧ની રિટ પિટિશન નંબર ૩૪૬૪માં આંધ્રપ્રદેશ હાઈકોર્ટના બેન્ચ નિર્ણયના ૧૪ ડિસેમ્બર, ૧૯૭૨ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી ઉદ્ભવે છે.

ખંડપીઠે અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરાયેલી બંધારણની કલમ-૨૨૬ હેઠળની અરજીને ફગાવી દીધી હતી.અપીલકર્તા એક ચર્મકાર હતો જેની પાસે વિક્રિયાનાગ્રામમાં ચામડાની ફેક્ટરી હતી અને તે સમયે તે આંધ્ર પ્રદેશ જનરલ સેલ્સ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૫૭ તેમજ સેન્ટ્રલ સેલ્સ ટેક્સ, ૧૯૫૬ હેઠળ વેપારી હતો, જેને ત્યારબાદ અનુક્રમે 'સ્ટેટ એક્ટ' અને 'સેન્ટ્રલ એક્ટ' કહેવામાં આવે છે.અપીલકર્તા આંધ્રપ્રદેશ રાજ્યમાં કાચી ચામડીઓ અને ચામડીઓ ખરીદે છે અને તે જ ચામડીને ટૈન કરે છે.અપીલકર્તા મોટાભાગે આંતર-રાજ્ય વેપાર દરમિયાન આવા ચામડાની ચામડીઓ વેચતા હતા.

પ્રથમ પ્રતિવાદી એટલે કે વાણિજ્યિક કરવેરા અધિકારી, વિક્રિયાનાગ્રામએ ૩૦મી જાન્યુઆરી, ૧૯૬૯ના તેમના આદેશ દ્વારા અપીલકર્તાનું આંતર-રાજ્ય વેચાણ રૂ.૧૬,૨૩, ૧૯૪.૨૯/- અને કેન્દ્રીય અધિનિયમ હેઠળ રૂ.૪૮,૬૯૫.૮૨/-નો કર લાદ્યો હતો. કાચા ચામડાની સ્થાનિક ખરીદીનું ટર્નઓવર રૂ.૭,૯૨,૫૮૫/-અને કરવેરાનું મૂલ્યાંકન રૂ.૨૩, ૭૭૭.૬૬/- પણ વસૂલવામાં આવ્યો હતો.

અપીલકર્તાએ સેન્ટ્રલ સેલ્સ ટેક્સ એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ, ૧૯૬૯ની માન્યતાને પડકારતી ૧૯૬૯ની અગાઉની રિટ પિટિશન દાખલ કરી હતી.જોકે, જાન્યુઆરી, ૧૯૭૧માં આંધ્રપ્રદેશ હાઈકોર્ટના ચુકાદાને ધ્યાનમાં રાખીને તે અરજી પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હતી.ત્યારબાદ અપીલકર્તાએ વર્તમાન અરજી દાખલ કરી હતી, જેમાંથી આ અપીલ રાજ્ય અધિનિયમની અનુસૂચિ III ની આઈટમ ૯(બી)ને ગેરબંધારણીય અને રદબાતલ જાહેર કરવા માટે ઊભી થાય છે અને વધુમાં જાહેર કરે છે કે કેન્દ્રીય વેચાણવેરાના કાયદા હેઠળ કોઈ કર વસૂલ કરી શકાતો નથી અથવા કેન્દ્રીય વેચાણવેરાના કાયદા હેઠળ વસૂલવામાં આવતો નથી.૩૦મી

જાન્યુઆરી, ૧૯૬૯ના આદેશને અમલમાં મૂકવા અને પ્રતિવાદીઓને પહેલેથી જ એકત્રિત કરેલી રકમ પરત કરવા માટે નિર્દેશ આપવા માટે વેચાણવેરાના સત્તાવાળાઓ એવા પ્રતિવાદીઓને પ્રતિબંધિત કરવા માટે વધુ જાહેરાતની માંગ કરવામાં આવી હતી.

દલીલની કદર કરવા માટે રાજ્ય અધિનિયમની અનુસૂચિ III ની આઈટમ ૯(બી)નો સંદર્ભ લેવો જરૂરી છે કારણ કે તે સંબંધિત સમયે હતો જે નીચે મુજબ વાંચે છે:

"ત્રીજું શેડ્યૂલ

(જાહેર માલ કે જેના સંબંધમાં કલમ ૬ હેઠળ માત્ર એક બિંદુ કર વસૂલવામાં આવે છે).

માલનું વર્ણન	કરવેરાનો મુદ્દો	કરવેરાનો દર
૧	૨	૩
XXX	XXX	XXX
૯.(બી)ચામડાની ચામડીઓ અને ચામડીઓ (જે બિન-ચામડાની ચામડીઓ અને ચામડીઓ તરીકે કરવેરાને આધિન ન હતી)	જ્યારે રાજ્યમાં ઉત્પાદક દ્વારા ઉત્પાદક દ્વારા ખરીદીના સમયે અને અન્ય તમામ કિસ્સાઓમાં રાજ્યમાં ખરીદી કરનાર છેલ્લા વેપારી દ્વારા ખરીદીના સમયે ખરીદવામાં આવે છે.	૨ રૂપિયામાં પૈસા ".

વેપારી/અપીલકર્તા વતી વિનંતી કરાયેલ રજૂઆત એ હતી કે રાજ્ય અધિનિયમની અનુસૂચિ III ની આઈટમ ૯(બી) રાજ્યની બહારથી આયાત કરાયેલ ચામડાં અને ચામડાં

અને રાજ્યમાં ઉત્પાદિત અથવા ઉત્પાદિત ચામડાં વચ્ચે ભેદભાવ કરે છે.દલીલ એ હતી કે આઈટમ ૯(બી) રાજ્યની બહારથી લાવવામાં આવેલી ચામડીઓ અને ચામડીના વેચાણ પર કર વસૂલવાની જોગવાઈ કરે છે. કરવેરા યોજનાનું પરિણામ એ આવ્યું હતું કે જે વેપારી રાજ્યની બહારથી કાચા ચામડાં અને ચામડાં લાવતો હતો અને તેને સ્થાનિક રીતે ચામડાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આવી કરવેરા યોજના, તેથી, તેમને રાજ્યની અંદર લાવવા માટે કાચા ચામડાં અને ચામડાની આયાત સામે દોષિત ઠેરવવામાં આવે છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આ બંધારણની કલમ-૩૦૪(એ)ને ઠેસ પહોંચાડે છે કારણ કે સ્થાનિક રીતે ઉત્પાદિત અથવા ઉત્પાદિત માલને અન્ય રાજ્યોમાંથી આયાત કરેલા માલ કરતાં વધુ અનુકૂળ વ્યવહાર મળ્યો હતો.

પેઢી એ.ટી.બી.મેહતાપ માજિદ એન્ડ કંપની વિરુદ્ધ આ અદાલતના નિર્ણયો પર વિચાર કર્યા પછી.મદ્રાસ રાજ્ય અને અન્ય, [૧૯૬૩] ૨ પૂરક. એસ.સી.આર.૪૩૫૧૪ એસ. ટી.સી.૩૫૫; એ હાજી અબ્દુલ શકૂર એન્ડ કંપની વિ. સ્ટેટ ઓફ મદ્રાસ, [૧૯૬૪] ૮ એસ. સી.આર.૨૧૭; મદ્રાસ રાજ્ય વિ. એન.કે.નટરાજ મુદલિયાર, [૧૯૬૮] ૩ એસ.સી.આર. ૮૨૯ અને રતન લાલ એન્ડ કંપની એન્ડ અબ્ર વિ.મૂલ્યાંકન અધિકારી અને એ.એન.આર., [૧૯૬૯]૨ એસ.સી.આર.૫૪૪; ઉચ્ચ અદાલતનો મત હતો કે દરેક કર બંધારણની કલમ ૩૦૧ હેઠળ બાંધધરીકૃત વેપારની સ્વતંત્રતામાં દખલ કરતો નથી.જો કાયદો વેપાર, વાણિજ્ય અથવા સંભોગના મુક્ત પ્રવાહને સીધા અને તાત્કાલિક પ્રતિબંધિત અથવા અવરોધે તો જ હસ્તક્ષેપ થતો હતો.તે પ્રકાશિત કરવામાં આવ્યું હતું કે ભેદભાવ સીધો હોવો જોઈએ અને કરવેરાની જોગવાઈઓમાંથી જ ઉદભવવો જોઈએ.કોઈપણ પરોક્ષ અસરથી ઉદ્ભવતો કોઈપણ ભેદભાવ બંધારણની કલમ ૩૦૪(એ)ના કાર્યક્ષેત્રમાં ન હતો.એ વાત પર ભાર મૂકવામાં

આવ્યો હતો કે કરવેરાના સંદર્ભમાં રાજ્યનો કાયદો માત્ર એટલા માટે બંધારણનું ઉલ્લંઘન કરે છે તેવું ન કહી શકાય કારણ કે તે વિવિધ રાજ્યોમાં અસમાન રીતે કામ કરે છે, કાયદો બનાવનાર સત્તાધિકારી દ્વારા કરવામાં આવેલી કોઈપણ બાબતથી નહીં પરંતુ સંબંધિત રાજ્યોમાં મેળવવામાં આવતી શરતોની અસમાનતાને કારણે.આમ, જો કરવેરાનો દર વસૂલતો સામાન્ય નિયમ આયાતી તેમજ સ્થાનિક ચીજવસ્તુઓને એકસરખો લાગુ કરવામાં આવ્યો હોય, પરંતુ જે ચલાવવામાં આવે છે અથવા અસમાન રીતે કામ કરી શકે છે અને કેટલાક રાજ્યોમાં જુદા જુદા પરિણામો સાથે તે ભેદભાવપૂર્ણ કરવેરા સામેની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરતું નથી.

ઉચ્ચ અદાલતનો મત હતો કે જો કરવેરાનો દર સમાન હશે તો કલમ ૩૦૪ સંતોષકારક રહેશે.ઉચ્ચ અદાલતનો મત હતો કે આપણે કરવેરાના દર પર ધ્યાન આપવું જોઈએ, કોઈ ચોક્કસ રાજ્યમાં વ્યવહારમાં કરની કામગીરી પર નહીં.

તાત્કાલિક કિસ્સામાં, બહારથી તેમજ સ્થાનિક માલસામાન માટે કરવેરાનો દર સમાન હતો અને એવું ન કહી શકાય કે કરવેરાએ વેપાર, વાણિજ્ય અથવા આંતરવ્યવહારના મુક્ત પ્રવાહને સીધા અને તાત્કાલિક પ્રતિબંધિત અથવા અવરોધિત કર્યો હતો અને તે કલમ-૩૦૪ (એ)ને નુકસાન પહોંચાડ્યું હતું.આવા કરવેરાની અસર અથવા કામગીરીનું પરિણામ ભેદભાવનું કારણ ન બનાવી શકે.એવું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે આ અદાલતના છેલ્લા બે ચુકાદાઓએ આ અદાલતના અગાઉના બે નિર્ણયોને વિસ્થાપિત કર્યા હતા અને ઉપરોક્ત રાજ્ય અધિનિયમની અનુસૂચિ III ની આઈટમ ૯(બી) બંધારણની કલમ-૩૦૪(એ)નું ઉલ્લંઘન કરતી નથી.ઉપરોક્ત નિર્ણયથી વ્યથિત થઈને, વેપારી/અપીલકર્તા આ અદાલત સમક્ષ અપીલમાં આવ્યા છે.

આ કેસમાં સામેલ મુદ્દો, એવું લાગે છે, હવે પુનઃ-સંકલન નથી.કેન્દ્રીય અધિનિયમની અસર અને અધિનિયમની કલમ-૮ હેઠળ વિવિધ રાજ્યોમાં કરવેરાના વિવિધ દરોને મદ્રાસ રાજ્ય વિરુદ્ધ એન.કે.નટરાજ મુદલિયાર (ઉપરોક્ત)માં આ અદાલતના પાંચ વિદ્વાન ન્યાયાધીશોની ખંડપીઠે નિર્ણય દ્વારા સંપૂર્ણ રીતે ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યા હતા, જ્યાં પ્રતિવાદીએ વાણિજ્યિક કર અધિકારી, મદ્રાસ સમક્ષ દાવો કર્યો હતો કે તેની કેટલીક વસ્તુઓ મદ્રાસથી આંધ્રપ્રદેશમાં તેના ડેપોમાં મોકલવામાં આવી હતી અને તે માલનું વેચાણ આંધ્રપ્રદેશમાં આંતર-રાજ્ય વેચાણ હતું જ્યાં તેના પર કર લાદવામાં આવ્યો હતો.જોકે, વાણિજ્યિક કર અધિકારીએ એવું માન્યું હતું કે માલસામાનને વેચાણના કરાર હેઠળ મદ્રાસ રાજ્યમાંથી ખસેડવામાં આવ્યો હતો અને તેથી કેન્દ્રીય અધિનિયમ હેઠળ આંતર-રાજ્ય વેચાણ તરીકે કરપાત્ર છે. ત્યારબાદ પ્રતિવાદીએ બંધારણની કલમ-૨૨૬ હેઠળ અરજી દાખલ કરી હતી.ઉચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે કેન્દ્રીય અધિનિયમની કલમ-૮ની પેટા-કલમ (૨), (૨એ) અને (૫)એ સંબંધિત સમયે સમાન આંતર-રાજ્ય વ્યવહારો પર વિવિધ રાજ્યોમાં વિવિધ દરોનો કર લાદ્યો હતો અથવા તેને અધિકૃત કર્યો હતો અને પરિણામે કરવેરાના બોજમાં અસમાનતા અસરગ્રસ્ત થઈ હતી અને આંતર-રાજ્ય વેપાર, વાણિજ્ય અને સંભોગમાં અવરોધ ઊભો થયો હતો અને આ રીતે બંધારણની કલમ-૩૦૧ અને ૩૦૩(૧)ને ઠેસ પહોંચી હતી.કાયદાની કલમ-૯(૩) લાગુ કરવા પર પણ વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો.આ ચુકાદા સામે કોર્ટમાં અપીલ કરવામાં આવી હતી.આ અદાલતે નોંધ્યું હતું કે ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા લેવામાં આવેલો મત કલમ-૩૦૪(એ)ના અર્થઘટન પર આ અદાલતના બે નિર્ણયોથી પ્રભાવિત હતો; એટલે કે ફર્મ એ.ટી.વી. મેહતાબ માજિદ અને કંપની વિ.મદ્રાસ રાજ્ય અને અન્ય (સુપ્રા) અને એ.હાજી અબ્દુલ શકૂર અને કંપની વિરુદ્ધ મદ્રાસ રાજ્ય

(સુપ્રા).આ અદાલતનો મત હતો કે ઉપરોક્ત બે કિસ્સાઓમાં, વિભેદક વ્યવહાર બંધારણની કલમ-૩૦૪(એ)નું ઉલ્લંઘન કરે છે, જે કલમ-૩૦૧ અને ૩૦૩માં કંઈપણ હોવા છતાં રાજ્ય વિધાનસભાને કાયદા દ્વારા અન્ય રાજ્યો અથવા કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાંથી આયાત કરેલા માલ પર તે રાજ્યમાં ઉત્પાદિત અથવા ઉત્પાદિત સમાન માલ પર લાદવા માટે અધિકૃત કરે છે, જો કે, આમ આયાત કરેલા માલ અને આમ ઉત્પાદિત અથવા ઉત્પાદિત માલ વચ્ચે ભેદભાવ ન કરવો.આ અદાલતનો મત હતો કે રાજ્યમાં ઉત્પાદિત અથવા ઉત્પાદિત ચીજવસ્તુઓ અને રાજ્યમાં આયાત થતી સમાન ચીજવસ્તુઓ પર એક જ રાજ્ય દ્વારા કરવેરાના અલગ-અલગ દર લાદવા પર તે કલમ દ્વારા પ્રતિબંધ મૂકવામાં આવ્યો હતો.પરંતુ જ્યાં કરવેરા આપતું રાજ્ય આયાત કરેલી ચીજવસ્તુઓ પર કરવેરાના દર લાદતું ન હતું, જે બનાવટ અથવા ઉત્પાદિત ચીજવસ્તુ ઓ પર કરવેરાના દરથી અલગ હતા, ત્યાં કલમ-૩૦૪(એ) લાગુ પડતી નથી.કલમ-૩૦૩ એવા કાયદાના નિર્માણ પર પ્રતિબંધ મૂકે છે જે એક રાજ્યને બીજા રાજ્ય પર કોઈ પસંદગી આપે છે અથવા અધિકૃત કરે છે અથવા એક રાજ્ય અને બીજા રાજ્ય વચ્ચે ભેદભાવ કરવા માટે અધિકૃત કરે છે.રાજ્યમાં વેચાણવેરાના જુદા જુદા દરોનો વ્યાપ, જે કેન્દ્રીય વેચાણવેરાના કાયદા દ્વારા તે કાયદા હેઠળ કર વસૂલવાના હેતુ માટે અપનાવવામાં આવ્યો છે, તે ઉચ્ચ અદાલતની પસંદગી આપવા અથવા અલગ અભિપ્રાય બનાવવાનો નિર્ધારક ન હતો, તેથી તેને સમર્થન આપવામાં આવ્યું ન હતું.બચાવત, જેનો મત હતો કે સૈદ્ધાંતિક રીતે આંતર-રાજ્ય કર અને આંતર-રાજ્ય વેચાણ પરના કર વચ્ચે કોઈ તફાવત નથી.વિદ્વાન ન્યાયાધીશનો આગળ એવો મત હતો કે સેન્ટ્રલ સેલ્સ ટેક્સ એક્ટની જોગવાઈ ઈન્ટ્રા-વાયર્સ હતી.

રતનલાલ એન્ડ કંપની અન્ય વિરુદ્ધ અસેસિંગ ઓથોરિટી તથા અન્ય, આ અદાલતના પાંચ વિદ્વતાપૂર્ણ ન્યાયાધીશોની ખંડપીઠે પંજાબ જનરલ સેલ્સ ટેક્સ એક્ટ સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે અવલોકન કર્યું હતું કે જ્યારે કરવેરા આપનાર રાજ્ય ઉત્પાદિત અથવા ઉત્પાદિત માલ પર કરવેરાના દરથી અલગ આયાતી માલ પર કરવેરાના દર લાદતું નથી, ત્યારે કલમ-૩૦૪ લાગુ પડતી નથી.જ્યાં સુધી દર સમાન હતો, ત્યાં સુધી કલમ-૩૦૪ સંતોષાઈ હતી. અમારી સામેની તાત્કાલિક અપીલમાં કર સમાન દરે હતો.આયાતી ચીજવસ્તુઓના સંદર્ભમાં તે વધારે હોવાનું ન કહી શકાય.જ્યારે દર લાગુ કરવામાં આવે છે ત્યારે પરિણામી કર થોડો વધારે હોઈ શકે છે પરંતુ તે બંધારણની કલમ ૩૦૪ દ્વારા ધ્યાનમાં લેવામાં આવેલી સમાનતાની કલમને વિરોધાભાસી નથી.

આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને અને આ કેસો સાથે ખાસ રીતે વ્યવહાર કરવામાં આવ્યો હોવાથી, હવે અમારે એ.ટી.બી. મેહતાબ માજિદ એન્ડ કંપની વિ.ના કેસમાં નિર્ણયની વિગતવાર ચર્ચા કરવાની જરૂર નથી.મદ્રાસ રાજ્ય અને અન્ય (સુપ્રા) અને એ. હાજી અબ્દુલ શકૂર અને કંપની વિ. મદ્રાસ રાજ્ય, જેના પર અમારી સમક્ષ અપીલકર્તા સમક્ષ નિર્ભરતા મૂકવામાં આવી હતી.કેન્દ્રીય કાયદાની જોગવાઈઓ સાથે કલમ ૩૦૪ના સાદા વાંચન પર, અમે રતન લાલ એન્ડ કંપની અને એન.આર.વિ.માં આ અદાલત દ્વારા વ્યક્ત કરવામાં આવેલા દૃષ્ટિકોણ સાથે આદરપૂર્વક સંમત છીએ.મૂલ્યાંકન સત્તામંડળ અને એન.આર. (સુપ્રા).

તે આપણને વધુ દેખાય છે કે એક બીજું પાસું પણ છે.રાજ્ય અધિનિયમ દ્વારા આઈવી કેન્દ્રીય અધિનિયમની યોજના સાથે સુસંગત છે. કેન્દ્રીય અધિનિયમની કલમ-૮ની પેટા-

કલમ(૨) દ્વારા, કોઈપણ વેપારી દ્વારા તેના ટર્નઓવર પર ચૂકવવાપાત્ર કર, જ્યાં સુધી ટર્નઓવર અથવા તેનો કોઈ ભાગ પેટા-કલમ(૧) હેઠળ ન આવતા આંતર-રાજ્ય વેપાર અથવા વાણિજ્ય દરમિયાન માલના વેચાણ સાથે સંબંધિત છે, તે કલમ-૮ની પેટા-કલમ (૨) માં નિર્દિષ્ટ દર પર રહેશે.તે સામાન્ય આધાર છે કે આ માલ કલમ-૮ની પેટા-કલમ (૧) માં આવતો નથી.

કલમ-૮(૨), જ્યાં સુધી તે સંબંધિત સમયે સામગ્રી હતી તે નીચે મુજબ હતી:

(૨) કોઈપણ વેપારી દ્વારા તેના ટર્નઓવર પર ચૂકવવાપાત્ર કર, જ્યાં સુધી ટર્નઓવર અથવા તેનો કોઈ ભાગ પેટા-કલમ (૧) હેઠળ ન આવતા આંતર-રાજ્ય વેપાર અથવા વાણિજ્ય દરમિયાન માલના વેચાણ સાથે સંબંધિત હોય ત્યાં સુધી -

(ક) જાહેર માલના કિસ્સામાં, યોગ્ય રાજ્યની અંદર આવી માલના વેચાણ અથવા ખરીદીને લાગુ પડતા દરે ગણતરી કરવામાં આવશે; અને

(ખ) જાહેર કરાયેલી ચીજવસ્તુઓ સિવાયની અન્ય ચીજવસ્તુઓના કિસ્સામાં, સાત ટકાના દરે અથવા યોગ્ય રાજ્યની અંદર આવી ચીજવસ્તુઓના વેચાણ અથવા ખરીદીને લાગુ પડતા દરે, જે પણ વધારે હોય તે દરે ગણતરી કરવામાં આવશે; અને કોઈપણ બિનજરૂરી ગણતરી કરવાના હેતુથી આવા કોઈપણ વેપારીને યોગ્ય રાજ્યના વેચાણવેરાના કાયદા હેઠળ કર ચૂકવવા માટે જવાબદાર વેપારી માનવામાં આવશે, જો કે તે હકીકતમાં તે કાયદા હેઠળ જવાબદાર ન હોઈ શકે.

સેન્ટ્રલ સેલ્સ ટેક્સ એક્ટની કલમ-૧૪ આંતર-રાજ્ય વેચાણ દરમિયાન વિશેષ મહત્વની ચીજવસ્તુઓ તરીકે કઈ વસ્તુઓને ગણવામાં આવે છે તેની સાથે વ્યવહાર કરે છે.તે

પણ સામાન્ય બાબત છે કે કલમ-૧૪ની કલમ-(iii) મુજબ ચામડીઓ અને ચામડીઓ, પછી ભલે તે કાચા હોય કે કપડા પહેરેલા હોય, તે આંતર-રાજ્ય વેપાર અથવા વાણિજ્યમાં વિશેષ મહત્વની વસ્તુઓ છે.કેન્દ્રીય કાયદાની કલમ-૧૫ કરવેરાની રકમ અંગે રાજ્ય પર કેટલાક પ્રતિબંધો લાદે છે.આ આપણા વર્તમાન હેતુ માટે પણ સામગ્રી નથી કારણ કે તે સામાન્ય બાબત છે કે લાદવાથી જ પ્રતિબંધનું ઉદ્ધંધન થયું નથી.

કરવેરા લાદવાની અસર જુદા જુદા ડીલરો પર અલગ રીતે કામ કરી શકે છે, એટલે કે, જેઓ આયાતી ટેન માલનો ઉપયોગ કરે છે અને જેઓ તેને સ્થાનિક રીતે ખરીદે છે અને તેને સ્થાનિક રીતે ટેન કરે છે અને પછી આંતર-રાજ્ય વેચાણ દરમિયાન વેચાણ કરે છે.પરંતુ તે અસર સીધી ઊભી થાય છે અથવા કરવેરા લાદવાની તાત્કાલિક અસર તરીકે ન કહી શકાય.તેથી બંધારણની કલમ-૩૦૪(એ)ના ઉદ્ધંધનનો કોઈ પ્રશ્ન ન હોઈ શકે.

આ મામલાનું એક બીજું પાસું પણ છે.આ કેસ કેન્દ્રીય કાયદાના અમલીકરણમાં લાદવામાં આવ્યો હતો અને પ્રતિવાદી વતી રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે સંસદ પર કોઈપણ કર લાદવા માટે બંધારણની કલમ-૩૦૪ હેઠળ કોઈ પ્રતિબંધ નથી.બંધારણની કલમ-૩૦૪ દ્વારા મૂકવામાં આવેલ પ્રતિબંધ રાજ્યના વિધાનસભા પર હતો.

બંધારણની કલમ-૩૦૪ની પેટા-કલમ (એ) નીચે મુજબ વાંચે છે:-

"૩૦૪.વેપાર, વાણિજ્ય અને રાજ્યો વચ્ચે સંબંધ હોવા છતાં તેના પર પ્રતિબંધો.

કલમ-૩૦૧ અથવા કલમ ૩૦૩માં કંઈપણ, રાજ્યનું વિધાનમંડળ કાયદા દ્વારા -

(ક) અન્ય રાજ્યો અથવા કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાંથી આયાત કરવામાં આવતી ચીજવસ્તુઓ પર તે રાજ્યમાં ઉત્પાદિત અથવા ઉત્પાદિત સમાન ચીજવસ્તુઓ પર કોઈ પણ કર લાદવામાં આવે છે, જેથી આમ આયાત કરવામાં આવતી ચીજવસ્તુઓ અને આમ ઉત્પાદિત અથવા ઉત્પાદિત ચીજવસ્તુઓ વચ્ચે ભેદભાવ ન થાય.

તેથી પ્રતિબંધ સંસદમાં ન હતો.પરંતુ આ ઢ્રષ્ટિકોણમાં અમે આ મામલાના પ્રથમ પાસાને ધ્યાનમાં લીધું છે અને મદ્રાસ રાજ્ય વિરુદ્ધ એન.કે.નટરાજા મુદલિયાર (સુપ્રા) અને રતનલાલ એન્ડ કંપની અને અન્ન વિરુદ્ધના કેસમાં આ અદાલતના નિર્ણયોને ધ્યાનમાં રાખીને.મૂલ્યાંકન સત્તામંડળ અને અન્ય(સુપ્રા), અમારા માટે આ પાસાની વધુ ચર્ચા કરવાની જરૂર નથી.

તેથી હાઈકોર્ટ રિટ પિટિશનને ફગાવી દેવાનું યોગ્ય હતું.તેથી અપીલ નિષ્ફળ જાય છે અને ખર્ચ સાથે રદ કરવામાં આવે છે.

એસ.આર.

અપીલ ફગાવી દેવામાં આવી.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all

practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.